

Helsingfors

Ekumenisk samling om Ekumeniakyrkans bildande

Trons eller teologins fråga är alltid:

hur hanterar vi avståndet mellan oss och Jesus?

Det är i det avståndet som vi har vanor, rutiner och liturgier.

Det är i det avståndet som vi bygger kyrka.

Det är i avståndet mellan oss och Jesus som det finns traditioner.

Det är som att det finns en tomhet att fylla mellan oss och Jesus, som vi fyller för att kunna tro, som vi fyller för att kunna bekänna och som vi fyller för att kunna tillbe.

Kan man se det så att trons eller teologins fråga alltid är

hur vi hanterar avståndet mellan oss och Jesus?

Detta avstånd är för oss heligt.

Detta avstånd är avskilt av oss för Jesus.

Det är därför detta är dyrbart och vackert, svårt att ens ta på.

Vi lägger gärna vår trons skatt i detta avstånd och de vanor, de rutiner, de liturgier, de kyrkor och de traditioner som överbryggat detta avstånd mellan oss och Jesus - de är för oss heliga.

Jag vill innan jag kommer in på processen mellan och samgåendet mellan Svenska Missionskyrkan, Svenska Baptistsamfundet och Metodistkyrkan i Sverige ge några exempel.

Några av mina teologiska vänner som gärna och ofta vill fira nattvard säger alltid i undervisning och samtal att Jesus aldrig är så nära som när vi firar nattvard. Var står det? brukar jag fråga. Och så säger jag att för mig är Jesus aldrig så nära som i en riktigt bra predikan. Men de är för sällsynta!

Olika vanor, rutiner och liturgier.

Olika heliga överbrygningar av avståndet mellan oss och Jesus.

För några av oss nattvard så ofta det någonsin är möjligt. För andra av oss riktigt, riktigt bra men alltför sällsynta predikningar.

Ett annat exempel.

Jag var nyligen i en Ekumenisk kyrka i mellansverige där ett antal människor från andra länder kommit med. Efter ett tag valde dessa människor att till sin nya Ekumeniska kyrka ge en ikon, ett stort, stort Kristusporträtt, som av denna kyrkas ledning i tacksamhet placerades längst fram i denna kyrka och inför vilket Kristusansikte dessa för denna kyrka nya människor inför varje gudstjänst gick fram och korsade sig, gjorde korstecken. Detta hade aldrig tidigare hänt i denna kyrka, varken ikon eller korstecken. Och följden blev att några av de gamla, trogna reagerade, valde att inte gå, satte sig så att de inte såg vare sig ikonen eller korstecknen.

Olika vanor, rutiner och liturgier.

Olika heliga överbrygningar av avståndet mellan oss och Jesus.

För några av oss ikoner och korstecken.

För andra av oss vad som helst men inte ikoner och korstecken.

Ett annat exempel.

När jag var pastor i Värnamo Missionskyrka under sex år anställde jag ett par goda pingstvännen i det team som jag ledde.

Riktigt goda medarbetare i det team som vi hade. Men de trivdes inte i den tillbedjan som vi hade i Värnamo Missionskyrka. Där stod vi inte upp i lovsång under många, många minuter. Där reste vi inte armarna mot himlen. Där var vi inte som dessa fantastiska människor var vana vid. Och de stammade i sin tillbedjan. De kände sig inte hemma. De märkte inte hur tillbedjan gick till.

Och det var inte en fråga om stil, som vi ofta säger. Deras tro, deras vändande av sig till Jesus, bottensatsen i deras tillbedjan fick inte plats. De stammade.

Olika vanor, rutiner och liturgier.

Olika heliga överbrygningar av avståndet mellan oss och Jesus.

För några av oss lovsång och lovsång och lovsång. För andra av oss psalmer, orgelmusik, preludier och postludier.

Svenska Missionskyrkan

är den enda frikyrkan i Sverige som inte är importerad utifrån. Den kommer ur den lutherska myllan och ur Svenska kyrkan och var från början att betrakta som en väckelserörelse i denna kyrka och blev sedan till ett eget samfund. De första ledarna i denna kyrka var alla prästvigda i Svenska kyrkan. De frågor som beredde väg för en egen kyrka var tre stycken.

Man menade att bara troende människor skulle dela nattvarden och att vem som helst kunde leda detta nattvardsfirande.

Man såg den riktiga nytestamentliga församlingen vara de eget och medvetet troende människorna och inte alla som var födda i Sverige och möjligen genom sina föräldrar burna in i Svenska kyrkan.

Man tolkade Jesu försoning på korset inte som ett blidkande av Guds vrede, och alltså som en inneboende motsättning i gudomen själv mellan Fadern och hans son.

Utan som ett osjälviskt givande av sitt liv av sonen för att därmed visa Guds enastående kärlek.

Svenska Missionsförbundet, eller Svenska Missionskyrkan, bildades 1878 och var under hela sin senare livstid den näst största frikyrkan i Sverige efter Pingströrelsen. I respekt för varje människas fria vilja att komma till tro och att komma underfund med sin egen bibeltolkning hade man fyra möjliga hållningar i dopfrågan: du kunde vara odöpt, du kunde vara barndöpt, du kunde vara troendedöpt och du kunde vara omdöpt eller döpt vid två tillfällen utifrån sett. Det var alltså den egna tron som var konstituerande för medlemskap, inte dopet. Man hade heller inga bekännelseskrifter utan en liten konstitution som egentligen bara betonade varje människas frihet att förhålla sig efter sin egen efterföljelse.

Detta gjorde att man skapade en kyrka med högt till tak, med liberala och konservativa falanger, liturgiska gudstjänster och väckelsemöten i en salig röra.

Om man skulle sammanfatta denna kyrka under dess många år är det fyra saker:

Svenska Missionskyrkan har en nytestamentlig församlingssyn i ett kongregationalistiskt samfund där centrum och periferi kompletterar varandra.

Barnskapets visshet är den bokensats medlemmarna lever av snarare än sakramenten eller ämbetssyn. Lever du det fördolda livet med Jesus är ofta frågan när nya medlemmar hälsas välkomna i de lokala församlingarna.

Bibelns används rakt och glatt, var står det skrivet är en av frågorna och hur läser du är en annan av frågorna.

Ivern till mission har karakteriserat detta samfund från första början. Många är de missionärer som lämnat småborgerliga och trygga liv i Sverige för en säker död i Afrika.

Ofta sades det att hindret för ekumenik i Sverige var Svenska Missionskyrkan därför den kyrkan var den ekumeniska kyrka som ekumeniken i så fall skulle uppfinna.

Problemet för den, och alla andra, var att den redan fanns.

Svenska Baptistsamfundet

härstammar i Sverige både från svensk-lutherskt läseri och tysk och amerikansk baptism. Därav dess egna karaktär. 1848 bildades den första baptistförsamlingen i Sverige av lekmannapredikanten F. O. Nilsson. Alltsedan början har inom svensk baptism funnits olika tolkningar i den mest centrala frågan, om dopet. Några har sett dopet bara som en åminnelsehandling. Andra har sett dopet som sakramentalt och ett nådemedel till syndernas förlåtelse. Några har öppnat nattvardsbordet för alla troendedöpta. Andra har stängt nattvardsbordet för alla som inte är medlemmar. 1913 lämnade Lewi Pethrus baptismen i denna fråga och startade Pingströrelsen i Sverige. Under senare tid har jag mött baptistförsamlingar och baptistpastorer som både öppnat medlemskapet för människor som inte är troendedöpta och som till och med själva har döpt barn.

Inom baptismen är varje församling en gemenskap av troende, ofta av troendedöpta.

Inom baptismen är varje församling fri och självständig, independentism.

Inom baptismen har man alltid velat se en skillnad mellan kyrka och stat.

Från baptismen har andra nya grenar av frikyrkligheten i Sverige utgått, Pingströrelsen, Örebromissionen.

Baptismen är en lekmannarörelse ännu mer än Svenska Missionskyrkan där den vanlige medlemmen är församlingens huvudperson.

Metodistkyrkan i Sverige

kommer ur en väckelserörelse på 1700-talet inom Anglikanska kyrkan i England och fanns första gången i Sverige genom den engelske metodistpastorn George Scott 1830 - 1842.

Betoningen i denna kyrka ligger inte på lära utan på det kristna livet.

Samtidigt har man samlat sina 25 religiösa religionsartiklar som fundamentet för all metodism i världen.

Poängen i tron är rättfärdiggörelse genom tro.

Poängen är också människans förmåga till helgelse, mognad, något som lutherdomen inte på samma sätt ger människan möjlighet till.

Organisationen är presbyteriansk med högsta lagstiftande myndighet i generalkonferensen som världsvitt sammanträder vart fjärde år, hälften pastorer/präster, hälften lekmän.

Styrelsesättet är episkopalt i enlighet med den amerikanska metodism som den svenska mest samarbetat med. Högst upp i Metodistkyrkan i Sverige har funnits en biskop.

Gudstjänstlivet har i vissa av kyrkorna varit strikt liturgiskt och rituellt och i andra varit fritt.

Nu till Equmeniakyrkan.

Equmeniakyrkan är alltså ett nytt samfund med djupa rötter i den svenska folkväckelsen. Bildarsamfunden blev till under 1800-talet utifrån en längtan efter att Gud och den kristna tron skulle präglade hela livet. I det nya gemensamma samfundet finns en mångfald av församlingar av olika karaktär och inriktning. Man enas i en gemensam vision om, citat, ett möte med Jesus som förvandlar - mig, dig och världen.

Tankar kring att enas och bli en gemenskap har funnits sedan bildarsamfunden kom till i slutet av 1800-talet.

Det är i alla fall så man vill skriva sin historia.

Sedan dess har det gjorts flera försök att enas i ett gemensamt samfund, men först 2011 blev det verklighet. Det var en gemensam strävan efter enhet bland kristna och ett tryck från lokala församlingar som ledde fram till att Metodistkyrkan i Sverige, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionskyrkan efter mycket bön och många sammanträden valde att gå samman - omkring 150 år efter samfunden skapades.

Idag är Ekumenisk kyrkan Sveriges nyaste kyrkosamfund med 750 församlingar och 67 000 medlemmar över hela Sverige.

Idén om något slags enhet mellan de frikyrkosamfund som bildade EK fanns alltså redan i början av 1900-talet. Men innebörden av "enheten" och de konkreta uttrycken för den har omförhandlats åtskilliga gånger under de drygt hundra år det tog innan det till slut begav sig och det blev Ekumenisk kyrkan - och mellan andra kyrkosamfund blev det andra ekumeniska modeller. Förr gick skiljelinjerna markant mellan kyrkosamfunden och mellan olika andliga rörelser. I nutid verkar det som om motsättningar och spänningar är mer vanliga inom kyrkosamfunden och rörelserna än mellan dem.

Efter andra världskriget, åren 1948 - 1955, diskuterades en frikyrkofederation, Sveriges frikyrkoförbund, men utan resultat. Åren 1969-1971 pågick de s.k. tresamfundssamtalen om en federativ Svensk frikyrka, men också då gick planerna omintet. I slutet av 1980-talet återupptogs de gemensamma strävandena om en "Gemensam väg", men nu byggd på det teologiska dokumentet "Gemensam tro".

Den ekumeniska rörelsen på den här tiden var präglad av dialoger om läran, inte minst de lärofrågor som uppfattades stå i vägen för enheten - framför allt dop, nattvard ämbete.

Faith & Orders dokument om dessa frågor, det så kallade Lima-dokumentet 1982, blev därför mycket uppmärksammat och viktigt. Den kristna enheten framställdes som både "gåva" och "uppdrag".

Under samtalen på 1990-talet var det i hög grad den omfattande och djupgående lokalekumeniska utvecklingen som stod i centrum. Det växande antalet gemensamma församlingar orsakade svårigheter att hålla samman kyrkosamfundens strukturer och teologi.

Dessutom hade allt fler verksamheter stegvis blivit gemensamma för två eller tre av frikyrkosamfundet, såsom Teologiska högskolan Stockholm 1994 (THS; 2008 blev även MK i Sverige huvudman för THS) och veckotidningen Sändaren (SB och SMK). Även en frikyrkoekumenisk församlingssångbok (Psalmer & Sånger, 1986) och likartade former för församlingarnas gudstjänstliv och vardagsverksamhet hade medfört att gamla skiljelinjer var överspelade.

Hur kan tre kyrkosamfund med så mycket gemensamt undvika att gå samman? frågade sig många. Samtidigt var enhetssträvandena en mycket komplex process. Det fanns ledare inom både SB och SMK som inte ville detta samgående.

Vid MK:s årskonferens 2000 tog ändå de förnyade samtalen mellan MK i Sverige, SB och SMK slut. Men det var inte lärofrågor som hindrade. Den komplicerade metodistiska globala strukturen hade än en gång omöjliggjort en gemensam frikyrka i Sverige. Beslutet ledde också till att den inledda kanslisamverkan mellan de tre kyrkosamfundens ungdomsförbund avbröts.

Fyra år senare, 2004, var det MK i Sverige som initierade den arbetsprocess som från 2006 gjorde det möjligt att förbereda och bilda en förenad kyrka.²³ MK i Sverige hade då, efter en lång process, fått klartecken från sin "globala nivå" att det var möjligt att ingå i en ekumenisk kyrka.

Några viktiga iakttagelser av denna process.

Det är svårt att hitta varandra när ett samfund är 60 000 medlemmar, ett 7 000 om man inte räknar de gemensamma församlingarna och ett 4 000.

Det är en sak att av omständigheter samarbeta för att överleva och en sak att ha en vision att samarbeta. Varje kyrka äger sina heligheter att fylla det där avståndet mellan oss och Jesus och i denna process har sådana heligheter varit

dopets avgörande medlemsbetydelse eller inte

ämbetets avgörande betydelse för nattvard eller inte

de ekumeniska vännerna utanför sammanslagningen, typ Svenska kyrkan och dess betydelse för färdriktningen

de olika kyrkornas mer eller mindre tydliga lärotraditioner

de olika kyrkornas ägarandelar in i samgåendet

det valda ledarskapet till kyrkoledare eller fler kyrkoledare

de olika kyrkornas olika missionsarbeten

de olika kyrkornas olika exklusivitet och inklusivitet